

NADLEŽNOSTI SUDA EUROPSKE UNIJE

U ovom informativnom članku opisuju se nadležnosti Suda Europske unije koji se sastoji od dva suda, [Suda](#) i [Općeg suda](#). Sud EU-a nudi razne vrste pravnih sredstava, kao što je navedeno u članku 19. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), člancima od 251. do 281. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), članku 136. Ugovora o Euratomu i [Protokolu br. 3 priloženom Ugovorima](#) o Statutu Suda Europske unije.

SUD

A. Izravne tužbe protiv država članica ili institucije, tijela, ureda ili agencije Europske unije.

Sud donosi presude u postupcima protiv država ili institucija zbog nepoštovanja obveza koje proizlaze iz prava EU-a.

1. Tužbe protiv države članice zbog neispunjavanja obveze

Tužbe podnosi:

- Komisija nakon pre sudskog postupka (članak 258. UFEU-a), pri čemu država ima priliku iznijeti svoje primjedbe i podnijeti obrazloženo mišljenje ([1.3.8.](#));
- ili država članica protiv druge države članice nakon prethodnog upućivanja predmeta Komisiji (članak 259. UFEU-a).

Uloga Suda:

- utvrditi je li država prekršila svoje obveze, u kojem slučaju država mora odmah zaustaviti navedeno kršenje;
- ako Sud, nakon što mu je Komisija ponovno uputila predmet, ustanovi da dotična država članica nije poštovala njegovu presudu, Sud može državi članici izreći novčanu kaznu (paušalni iznos i/ili periodičnu novčanu kaznu) čiji iznos određuje na temelju prijedloga Komisije (članak 260. UFEU-a).

2. Tužbe protiv institucija EU-a radi poništenja ili zbog propusta djelovanja

Predmet postupka: slučajevi u kojima tužitelj traži poništenje mjere za koju smatra da nije u skladu s pravom EU-a (poništenje: članak 263. UFEU-a) ili slučajevi u kojima institucija, tijelo, ured ili agencija propusti djelovati i time povrijedi pravo EU-a (članak 265. UFEU-a).

Pokretanje postupka: postupke mogu pokrenuti države članice, same institucije ili bilo koja fizička ili pravna osoba ako se ti postupci odnose na mjeru (posebno na uredbu,

direktivu ili odluku) koju je usvojila institucija, tijelo, ured ili agencija EU-a i odnosi se na njih.

Uloga Suda: Sud proglašava akt ništavnim ili utvrđuje propuštanje djelovanja, a u tom slučaju institucija koja je prekršila obvezu dužna je poduzeti potrebne mjere kako bi postupila sukladno presudi Suda (članak 266. UFEU-a).

3. Ostale izravne tužbe

Budući da Opći sud ima nadležnost u svim prvostupanjskim postupcima o kojima je riječ u člancima 263., 265., 268., 270. i 272. UFEU-a, pred Sud se stavljaju samo postupci protiv odluka Komisije kojima se trgovačkim društvima određuju kazne (članak 261.), kao i postupci propisani [Statutom Suda](#) (kako je posljednji put izmijenjen [Uredbom \(EU, Euratom\) 2019/629 od 17. travnja 2019.](#)). Člankom 51. [Statuta Suda](#) propisano je da, odstupajući od pravila utvrđenog u članku 256. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske, Sud zadržava nadležnost u postupcima iz članaka 263. i 265. Ugovora o funkcioniranju Europske unije kada ih država članica pokreće protiv:

- akta ili propuštanja djelovanja Europskog parlamenta ili Vijeća, ili obiju spomenutih institucija kada odlučuju zajednički, osim:
  - odluka koje donosi Vijeće na temelju članka 108. stavka 2. trećeg podstavka Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
  - akata Vijeća donesenih na temelju uredbe Vijeća o mjerama za zaštitu trgovine u smislu članka 207. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
  - akata Vijeća kojima Vijeće izvršava provedbene ovlasti u skladu s člankom 291. stavkom 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
- akta ili propuštanja djelovanja Komisije na temelju članka 331. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Sud zadržava nadležnost i za postupke iz istih članaka kada ih pokreće pojedina institucija Unije protiv akta ili propuštanja djelovanja Europskog parlamenta, Vijeća, ili obiju tih institucija kada odlučuju zajednički, ili Komisije, ili kad institucija Unije pokreće postupak protiv akta ili propuštanja djelovanja Europske središnje banke.

B. Neizravni postupci: pitanje valjanosti pred nacionalnim sudom (članak 267. UFEU-a — odluke o prethodnim pitanjima)

- Za primjenu prava EU-a u pravilu su odgovorni nacionalni sudovi, kada to pojedini predmet iziskuje. Međutim, ako se pred nacionalnim sudom postavi pitanje u vezi s tumačenjem prava EU-a, taj sud može Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku u tom predmetu. Ako je riječ o sudu najvišeg stupnja, upućivanje pitanja Sudu je obvezno. Pitanja o tumačenju ili valjanosti neke odredbe prava EU-a podnosi nacionalni sud, obično u obliku sudske odluke, u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima. Međutim, Sud je u presudi od 11. prosinca 2018. u predmetu C-493/17 ([Weiss](#)) presudio da „mora odbiti odlučivanje o prethodnom pitanju koje je uputio nacionalni sud ako je očito da zatraženo tumačenje ili ocjena valjanosti pravnog pravila Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ili ako je problem hipotetski”. Tajništvo o zahtjevu obavlja stranke u nacionalnom postupku,

države članice i institucije Europske unije. Oni imaju rok od dva mjeseca za podnošenje svih pisanih očitovanja Sudu.

C. Drugostupanjska nadležnost

Sud je nadležan za razmatranje žalbi na presude i rješenja Općeg suda koje se isključivo odnose na pravna pitanja. Žalba pritom nema suspenzivan učinak.

Ako se smatra da je žalba dopuštena i osnovana, Sud ukida odluku Općeg suda i sâm odlučuje u predmetu ili vraća predmet na odlučivanje Općem sudu koji je vezan tom odlukom.

POSTIGNUĆA

Sud se pokazao vrlo važnim čimbenikom, neki bi čak rekli i pokretačkom snagom, europske integracije.

A. Općenito

Njegovom presudom od 5. veljače 1963. u predmetu 26-62 ([Van Gend & Loos](#)) ustanovljeno je načelo izravnog učinka prava Zajednice na sudovima država članica. Isto tako, njegova presuda od 15. srpnja 1964. u predmetu 6-64 ([Costa/E.N.E.L.](#)) bila je od presudne važnosti za određivanje prava Zajednice kao samostalnog pravnog poretka nadređenog nacionalnim pravnim odredbama. Sud uvijek preuzima ulogu najviše instance pri utvrđivanju odnosa između prava Unije i nacionalnog prava. U značajnim predmetima [Van Gend & Loos](#) i [Cost/E.N.E.L.](#) Sud je razvio temeljne doktrine nadređenosti prava EU-a. Prema tim doktrinama, pravo EU-a apsolutno je nadređeno nacionalnom pravu, a nacionalni sudovi moraju tu nadređenost uzeti u obzir u svojim odlukama. U svojoj presudi od 17. prosinca 1970. u predmetu 11/70 ([Internationale Handelsgesellschaft](#)) Sud je presudio da je pravo EU-a nadređeno čak i u odnosu na temeljna prava zajamčena nacionalnim ustavom. U točki 3. obrazloženja odluke u ovom predmetu Sud je naveo: „Na valjanost mjere Zajednice ili na njezin učinak u državi članici ne mogu utjecati navodi da je ona u suprotnosti s temeljnim pravima kako su formulirana ustavom te države ili načelima nacionalne ustavne strukture.” Sud je te doktrine potvrdio u kasnijim predmetima (vidjeti predmet 106/77, [Simmenthal](#) (1978.), predmet 149/79, [Komisija/Belgija](#) (1980.), predmete C-46/93 i C-48/93, [Brasserie du Pêcheur i Factortame II](#) (1996.), predmet C-473/93, [Komisija/Luxembourg](#) (1996.), predmet C-213/07, [Michaniki](#), (2008.)). U toj sudskoj praksi Sud je razvio instrumente doktrine kako bi sudovi država članica dobili određenu razinu diskrecije i kako bi se njihovi interesi ozbiljno shvatili. Isto tako, Sud katkad implicitno prilagođava svoju sudsku praksu kako bi uzeo u obzir bojazni sudova država članica. Kao jedan od najpoznatijih primjera, Sud je razvio sudsku praksu u području temeljnih prava pod pritiskom sudova država članica: nakon osnutka Europskih zajednica, Sud se prvotno protivio uvođenju temeljnih prava u pravni poredak EZ-a (predmet 36/59, [Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft](#) (1960.)). Međutim, kad su se ustavni sudovi država članica tome usprotivili, Sud je promijenio mišljenje. Prejudicirajući presude njemačkog Saveznog ustavnog suda i talijanskog Ustavnog suda, Sud Europske unije utvrdio je da su temeljna prava „sastavni dio općih načela prava” u predmetu [Internationale Handelsgesellschaft](#).

B. Posebni slučajevi

- U području zaštite ljudskih prava ističe se presuda od 14. svibnja 1974. u predmetu 4-73 ([Nold Kohlen und Baustoffgroßhandlung/Komisija Europskih zajednica](#)), kojom je Sud između ostalog potvrdio da su temeljna ljudska prava sastavni dio općih načela prava čije poštovanje on jamči (4.1.1.).
- Slobodno kretanje robe: presuda od 20. veljače 1979. u predmetu 120/78 ([Cassis de Dijon](#)) kojom je Sud presudio da svaki proizvod koji je zakonito proizveden i stavljen na tržište u jednoj državi članici u načelu mora biti dozvoljen na tržištu svih drugih država članica.
- Slobodno kretanje osoba: presudom od 15. prosinca 1995. u predmetu C-415/93 ([Bosman](#)) utvrđeno je da je profesionalni sport gospodarska aktivnost čije se odvijanje ne smije ograničavati pravilima nogometnih saveza o transferima igrača ili pravilima o broju državljana drugih država članica u klubovima.
- Vanjska nadležnost Zajednice: presuda od 31. ožujka 1971. u predmetu 22-70 ([Komisija/Vijeće](#)) kojom je Sud Zajednici priznao pravo da sklapa međunarodne sporazume u područjima koja su obuhvaćena propisima Zajednice.
- U svojoj presudi od 19. studenoga 1991. u predmetima C-6/90 i C-9/90 ([Francovich i ostali](#)), Sud je razvio još jedan temeljni koncept: odgovornost države članice prema pojedincima za štetu koja im je nanesena zbog toga što nije prenijela direktivu u nacionalno pravo ili to nije učinila pravodobno te je tako prekršila svoje obveze.
- Razne presude koje se odnose na socijalnu sigurnost (predmet 43-75, [Defrenne](#) (1976.)), o jednakim plaćama za muškarce i žene) te na zdravlje i sigurnost radnika (predmet C-173/99, [BECTU](#) (2001.)).

Kada je riječ o načelu proporcionalnosti, Sud je u svojoj presudi od 16. lipnja 2015. (predmet C-62/14, [Gauweiler i dr.](#)) presudio da, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, načelo proporcionalnosti zahtijeva da su akti institucija Unije prikladni za ostvarenje legitimnih ciljeva koje slijedi zakonodavstvo o kojem je riječ i da ne prekoračuju granice onoga što je nužno za njihovo ostvarenje. Institucije i tijela Unije stoga moraju odvagati različite uključene interese na način da se spriječe nepovoljni učinci koji su očito nerazmjerni ciljevima koji se žele postići^[1]. Jedna je od glavnih zasluga Suda njegovo utvrđivanje načela prema kojemu se Ugovori ne smiju tumačiti usko, nego ih se mora razmatrati s obzirom na stanje integracije i ciljeve samih Ugovora. To je načelo omogućilo usvajanje zakonodavstva u područjima za koja ne postoje izričite odredbe u Ugovorima, kao što je borba protiv zagađenja okoliša: u svojoj presudi od 13. rujna 2005. u predmetu C-176/03 ([Komisija/Vijeće](#)) Sud je Europskoj uniji dao ovlasti da donosi mjere koje se odnose na kazneno pravo u slučajevima kada je to „potrebno” kako bi se ispunili ciljevi u vezi sa zaštitom okoliša.

[Pravosudna mreža Europske unije](#) stvorena je na inicijativu predsjednika Suda Europske unije i predsjednikâ ustavnih i vrhovnih sudova država članica EU-a povodom 60. obljetnice potpisivanja Ugovorâ iz Rima 2017.

---

[1]Predmet C-493/17 (Weiss), točka 93.

Osmišljena je za promicanje razmjene informacija o sudskoj praksi između uključenih nacionalnih sudova i Suda EU-a. Na mrežnoj stranici s ograničenim pristupom, uključeni nacionalni sudovi i Sud Europske unije objavljuju informacije o svojoj sudskoj praksi u području prava EU-a, o pitanjima koja su nacionalni sudovi uputili Sudu Europske unije radi donošenja odluke o prethodnom pitanju te o bilješkama i studijama.

Platforma pravosudne mreže Europske unije za suradnju, koja je dostupna na svim jezicima EU-a, sadržava informacije o radu sudaca Suda Europske unije i nacionalnih sudaca u okviru njihovih pravosudnih aktivnosti. Suci imaju pristup alatu koji im omogućuje da svoju sudsku praksu te rad na istraživanju i analizi stave na raspolaganje svojim kolegama s ciljem razmjene znanja i poboljšanja učinkovitosti.

Platforma ima više od 2 000 korisnika u ustavnim i vrhovnim sudovima država članica.

OPĆI SUD

(1.3.9.)

A. Nadležnosti Općeg suda (članak 256. UFEU-a)

Sud Europske unije sastoji se od dvaju sudova, [Suda](#) i [Općeg suda](#). Budući da Sud ima isključivu nadležnost u postupcima između institucija i u postupcima koje država članica podnosi protiv Europskog parlamenta i/ili Vijeća, Opći sud ima prvostupanjsku nadležnost u svim ostalim postupcima te vrste, posebice u postupcima koje pokreću pojedinci ili u postupcima koje država članica pokreće protiv Komisije.

Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) utvrđeno je da je Opći sud nadležan za vođenje prvostupanjskih postupaka o kojima je riječ u člancima 263., 265., 268., 270. i 272. UFEU-a, posebice u sljedećim područjima, osim u slučaju kada ih pokreće država članica, institucija EU-a ili Europska središnja banka, u kojem slučaju isključivu nadležnost ima Sud (članak 51. Statuta Suda Europske unije):

- postupci za poništenje akata institucija, tijela, ureda ili agencija EU-a ili postupci zbog propuštanja djelovanja koje pojedinci ili pravne osobe pokreću protiv institucija (članci 263. i 265. UFEU-a);
- postupci koje država članica pokreće protiv Komisije;
- postupci za naknadu štete koju su nanijeli institucije, tijela, uredi ili agencije EU-a ili njihovo osoblje (članak 268. UFEU-a);
- sporovi o ugovorima sklopljenima od strane Unije ili u njezino ime u kojima se nadležnost izričito dodjeljuje Općem sudu (članak 272. UFEU-a);
- postupci koji se odnose na intelektualno vlasništvo i koji se pokreću protiv Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) odnosno protiv Ureda Zajednice za biljne sorte;
- sporovi između Unije i njezinih službenika, uključujući sporove između svih institucija i svih tijela, ureda ili agencija, s jedne strane, i njihovih službenika s druge strane.

Statutom se nadležnosti Općeg suda mogu proširiti i na druga područja.

Općenito, na prvostupanjske presude Općeg suda moguće je podnijeti žalbu Sudu, ali samo u odnosu na pravna pitanja.

B. Odluke o prethodnim pitanjima

Opći sud ima nadležnost za odlučivanje o prethodnim pitanjima (članak 267. UFEU-a) u područjima utvrđenima Statutom (članak 256. stavak 3. UFEU-a). Međutim, s obzirom na to da u Statut nisu uvedene odredbe u tom smislu, trenutačno je samo Sud nadležan odlučivati o prethodnim pitanjima.

C. Nadležnost u žalbenom postupku

Na odluke Općeg suda moguće je u roku od dva mjeseca podnijeti žalbu Sudu, ograničenu na pravna pitanja.

SLUŽBENIČKI SUD EUROPSKE UNIJE

Sporovi između Unije i njezinih službenika preneseni su 1. rujna 2016. na Opći sud ([1.3.9.](#)), što je značilo raspuštanje Službeničkog suda Europske unije osnovanog 2004. godine. Uredbom (EU, Euratom) 2016/1192 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o prijenosu na Opći sud nadležnosti za odlučivanje u prvom stupnju o sporovima između Europske unije i njezinih službenika stavljena je izvan snage Odluka Vijeća 2004/752/EZ, Euratom, kojom je osnovan Službenički sud Europske unije. Neriješeni predmeti Službeničkog suda preneseni su na Opći sud, koji ih je nastavio rješavati u onoj fazi u kojoj su bili predmetnog datuma, pri čemu je zadržan učinak postupovnih radnji koje je u vezi s njima poduzeo Službenički sud.

Za žalbe na odluke Službeničkog suda koje su se razmatrale u trenutku prijennosa nadležnosti 1. rujna 2016. ili koje su podnesene nakon tog datuma uveden je prijelazni režim. Nadležnost za rasprave o tim žalbama i donošenje odluka u vezi s njima i dalje ima Opći sud. Stoga članci od 9. do 12. Priloga I. Statutu Suda moraju ostati mjerodavni za te postupke.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Prema članku 257. UFEU-a, Parlament i Vijeće, u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, mogu osnivati specijalizirane sudove pridružene Općem sudu na kojima se u prvom stupnju raspravlja i donose odluke o predmetima ili postupcima pokrenutima u posebnim područjima. Europski parlament i Vijeće u tom slučaju postupaju donošenjem uredbe na prijedlog Komisije nakon savjetovanja sa Sudom ili na zahtjev Suda nakon savjetovanja s Komisijom.

Prema članku 281. UFEU-a, [Statut Suda Europske unije](#) utvrđen je posebnim [Protokolom br. 3](#), a Europski parlament i Vijeće mogu ga izmijeniti i nadopuniti u okviru redovnog zakonodavnog postupka^[2]. Europski parlament trenutačno [preispituje prijedlog izmjene Protokola br. 3](#).

Parlament je jedna od institucija iz članka 263. UFEU-a koja može pokrenuti postupak (kao stranka) na Sudu.

---

[2]Uredba (EU, Euratom) br. 741/2012 od 11. kolovoza 2012., Uredba (EU, Euratom) 2015/2422 od 16. prosinca 2015. i Uredba (EU, Euratom) 2016/1192 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016.

U skladu s člankom 218. stavkom 11. UFEU-a Parlament može zatražiti mišljenje Suda o tome je li predviđeni međunarodni sporazum u skladu s Ugovorima. Ako je mišljenje Suda negativno, predviđeni sporazum može stupiti na snagu samo ako se izmijeni ili ako se revidiraju Ugovori.

Ovaj informativni članak pripremio je Resorni odjel Europskog parlamenta za prava građana i ustavna pitanja.

Udo Bux / Mariusz Maciejewski

11/2023

